

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1941 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 4 juni 1941 dagtecknad proposition, nr 289, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att *dels* antaga vid propositionen fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester samt till lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m., *dels ock* bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har, såvitt angår lagförslagen, hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till statsutskottet.

Ovannämnda lagförslag äro av följande lydelse.

1) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287)
om semester.

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 17 juni 1938 om semester skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

4 §.

Semester utgår — — — mellan parterna.

Rätt till semester föreligger endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar. Härvid skall med dag, å vilken arbete utförts, jämsställas dag, varunder arbetstagaren åtnjutit semester eller varit oförmögen till arbete på grund av olycksfall i arbetet eller sådan sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkes-sjukdomar, eller fullgjort i värnpliktslagen föreskriven repetitionsövning, beredskapsövning, landstormsrepetitionsövning eller landstormsbefälsövning.

Dag, under vilken arbetstagaren varit oförmögen till arbete eller fullgjort militär tjänstgöring, må dock icke räknas honom till godo, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas honom å sådan dag.

I semestern — — — däremot inräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1941.

---

2) Förslag

till

Lag

om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Har arbetstagare, å vilken lagen om semester äger tillämpning, under år 1940 varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, skall, med iakttagande i övrigt av vad i förstnämnda lag stadgas, sådan tjänstgöring jämföras med militär tjänstgöring, varom i 4 § andra stycket semesterlagen förmåles. I fråga om månad, för vilken arbetstagaren äger åtnjuta semesterlön eller ersättning därför på den grund, att tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen jämföras med tid, då arbete utförts för arbetsgivarens räkning, skall dock sådan lön eller ersättning utgå av statsmedel med tio kronor samt utbetalas i den ordning Konungen bestämmer.

2 §.

Äger person, som under år 1940 varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, icke enligt bestämmelserna i 1 § denna lag utfå semesterlön eller ersättning därför för tjänstgöringstiden, skall, där sammanlagda tjänstgöringstiden under året uppgått till minst 90 dagar, i den ordning Konungen bestämmer till honom av statsmedel utgå ersättning för semester med tio kronor för varje tidrymd av 30 dagar tjänstgöringen under året sammanlagt varat.

3 §.

Vad i denna lag stadgas skall beträffande värnpliktig, tillhörande årsklass 1939 eller 1940 eller årsgrupp 1940, äga tillämpning allenast i den mån av honom fullgjord militär tjänstgöring överstiger 180 dagar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft fyra i anledning av densamma väckta motioner, nämligen motionerna i första kammaren nr 243 av herrar *Mannerskantz* och *Bondeson* och nr 244 av herr *Axel Ivar Anderson* samt motionerna i andra kammaren nr 337 av herr *Ericsson* i *Kinna m. fl.* och nr 338 av herr *Dickson m. fl.*, dock ej såvitt motionerna angå propositionen i vad den hänvisats till statsutskottet.

I motionerna I: 243 och II: 338, vilka äro likalydande, hemställes, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta att för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m.

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

Har arbetstagare — — — (= propositionen) för arbetsgivarens räkning skall dock sådan lön eller ersättning utgå av statsmedel med sex kronor samt till arbetstagare, vilken under militärtjänstgöringen åtnjutit bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen jämväl med ett belopp motsvarande den hjälp han erhållit per dag under sista tjänstgöringsmånaden jämlikt sistnämnda förordning, allt att utbetalas i den ordning Konungen bestämmer.

§ 2.

Äger person — — — (= propositionen) av statsmedel utgå semesterersättning för varje tidrymd av 30 dagar tjänstgöringen under året sammanlagt varat med sex kronor samt till den, som åtnjutit bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen jämväl med ett belopp motsvarande den hjälp han erhållit per dag under sista tjänstgöringsmånaden jämlikt sistnämnda förordning.

§ 3.

Lika med förslaget.

Motionen I: 244 utmynnar i en hemställan, att riksdagen måtte besluta dels att avslå propositionen dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning snarast möjligt om enhetliga och effektiva åtgärder för att lindra de olägenheter i såväl ekonomiskt som annat hänseende, som inkallelserna till militärtjänst förorsakat stora grupper av den manliga befolkningen, samt framläggandet av de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

I motionen II: 337 yrkas, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i propositionen, som framgår av vad i motionen anförts, samt att vederbörande utskott måtte utarbета de ändringar i lagtexten, vilka i anledning härav bliva erforderliga.

I motionen anföres bland annat följande.

Godkännes Kungl. Maj:ts proposition angående semester för viss militär tjänstgöring m. m. i oförändrat skick av riksdagen, så kunna vissa bland de inkallade komma att erhålla semesterersättning både från staten och civil arbetsgivare. Detta kommer att bliva fallet beträffande en del stats- och kommunalanställda liksom för dem, vilka genom kollektivavtal eller andra överenskommelser tillerkännas full semesterrätt från sin civilanställning, jämväl för tid militärtjänstgöring varar. Detta kan icke vara riktigt. För dessa i semesterhänseende privilegierade grupper innebär nog propositionens förslag en överraskning, emedan vederbörande icke tänkt sig en lagstiftning på ifrågakvarande område så generöst utformad.

Riksdagen synes oss böra besluta om införande av sådana bestämmelser i den föreslagna lagen om semester för viss militär tjänstgöring m. m. att semesterersättning endast utbetalas till sådana inkallade, vilka icke erhålla sådan ersättning från annat håll. Införande av ett sådant stadgande borde icke allt för mycket behöva försvåra lagens tillämpning. Utbetalningen av semesterersättningen skall ju ske först efter ansökan från den inkallades sida. Det synes sålunda vara tillräckligt med en bestämmelse i lagen av innehåll, att semesterersättning icke utbetalas av statsmedel för den händelse sådan ersättning erhålles från annat håll, och ett stadgande om straff för den, vilken genom osanna uppgifter söker komma i åtnjutande av semesterersättning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen och motionerna framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i detta utlåtande, hänvisa till propositionen och motionerna.

Gällande bestämmelser.

Semesterlagen.

Lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester äger tillämpning å arbetstagare i allmän eller enskild tjänst med undantag för sådana arbetare hos staten, för vilka gälla särskilda föreskrifter rörande semester. Från lagens tillämpning är också undantagen arbetstagare, som är medlem av arbetstagarens familj eller som avlönas uteslutande genom andel i vinst (1 §). Huvudförutsättningen för rätt till semester är, att arbetstagaren innehaft sin anställning sedan minst 180 dagar (3 § första stycket, 9 § andra stycket). Semester utgår för kalenderår och omfattar en dag för varje kalendermånad anställningen varat under närmast föregående kalenderår (kvalifikationstid), för såvitt icke parterna träffat överenskommelse om att annan period av samma längd skall gälla såsom kvalifikationstid (4 § första stycket). Rätt till semester föreligger (4 § andra stycket) endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 16 dagar. Härvid skall med dag, å vilken arbete utförts, jämställas dag, varunder arbetstagaren åtnjutit semester eller varit oförmögen till arbete på grund av olycksfall i arbetet eller sådan sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, eller fullgjort i värnpliktslagen föreskriven repetitionsövning, landstormsrepetitionsövning eller landstormsbefälsövning. Dag, under vilken arbetstagaren varit oförmögen till arbete eller fullgjort militär tjänstgöring, må dock icke räknas honom till godo, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas honom å sådan dag. —

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå (6 § första stycket). Semester får icke utan arbetstagarens medgivande förläggas till tid, bland annat, då arbetstagaren fullgör sådan militär tjänstgöring, varom talas i 4 § andra stycket (6 § tredje stycket). — Under semester skall lön utgå (8 § första stycket). Arbetstagare, som är avlönad med tidlön, beräknad för vecka eller längre tidsenhet, äger uppbära den å semestertiden belöpande lönen (8 § andra stycket). För annan arbetstagare skall lönen för varje semesterdag utgå med belopp, motsvarande hans genomsnittliga inkomst för dag, då arbete för arbetsgivarens räkning utförts under de månader av senast förflutna kvalifikationstid, för vilka semesterrätt föreligger. Vid frånvaro från arbetet på grund av militärtjänst, som omförmäles i 4 § andra stycket, skall vid beräkning av semesterlörens storlek hänsyn tagas till den lön, som arbetstagaren sannolikt skulle hava uppburit för nämnda tid, därest han utfört arbete för arbetsgivarens räkning. — Arbetstagare, som utför arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande, är icke berättigad till semester utan endast till semesterlön (9 § första stycket). Bestämmelser om lörens storlek givas i 9 § andra stycket. Beträffande sådana arbetstagare gälla icke, bland annat, bestämmelserna i 4 § andra stycket och 8 § andra stycket. — Arbetstagare, som lämnar sin anställning eller entledigas därifrån, innan han åtnjutit honom enligt 4 § tillkommande semester eller enligt 9 § tillkommande semesterlön, skall erhålla ersättning därför enligt de i 8 och 9 §§ stadgade grunderna (12 §).

Värnpliktslagen.

Jämlikt värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443) (ändrad genom lagar den 22 april 1938, nr 124, den 2 juni 1939, nr 223, och den 14 juni 1940, nr 511) omfattar vanlig repetitionsövning 25 eller 30 dagar (§ 27), landstormsrepetitionsövning 5 dagar samt landstormsbefälsövning 12 dagar (§ 36). § 27 mom. 2 a innehåller bestämmelser om beredskapsövning. Enligt dessa bestämmelser är värnpliktig, som uttagits till linjetjänst vid hären eller i linjetjänst tilldelats kustartilleriet, skyldig att under fredstid, där Konungen med hänsyn till krigsberedskapen så prövar nödigt och i den ordning Konungen bestämmer, fullgöra en beredskapsövning om högst 30 dagar före utgången av fjärde året efter inskrivningsåret. Vidare må erinras om de bestämmelser, enligt vilka Konungen, då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver, efter statsrådets hörande äger till tjänstgöring inkalla beväringen (§ 28 mom. 1) eller landstormen (§ 36 mom. 2) eller de större eller mindre delar därav, som finnas behövliga.

Vissa andra författningsbestämmelser.

I 1 § lagen den 14 oktober 1939 (nr 727) om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m. (ändrad genom lag den 14 juni 1940, nr 505) stadgas, bland annat, att ingen på grund av tjänstgöring, som åligger honom enligt värnpliktslagen eller som han eljest jämlikt stadgande i lag är skyldig att utföra åt det allmänna, får skiljas från anställning, som han innehar. — Avskedande av annan, självständig

grund kan däremot äga rum och detta även under tid, då militärtjänstgöring fullgöres.

Åtskilliga andra åtgärder hava även vidtagits till förbättrande av de värnpliktstjänstgöringsskyldigas ställning. Av författningar på förevarande område må nämnas lagen den 14 oktober 1939 (nr 728) med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m., lagen den 31 oktober 1939 (nr 782) om inskränkning i rätten att återtaga avbetalningsgods från vissa värnpliktiga m. m., förordningen den 17 november 1939 (nr 810) med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga, lagen samma dag (nr 811) angående undantag i vissa fall från stadganden om uttagande av avgift vid indrivning av kommunalutskylder, lagen samma dag (nr 812) om upphävande i vissa fall av verkan av uraktlåtenhet att erlägga utskylder till kommun eller annan menighet med avseende å rösträtt och behörighet samt lagen den 19 april 1940 (nr 233) om anstånd för vissa värnpliktiga med betalning av hyra m. m.

Särskilda bestämmelser finnas vidare utfärdade rörande avlöningsförmåner, familjebidrag m. m. åt värnpliktiga.

Härjämte må erinras om vissa av Kungl. Maj:t den 6 december 1940 utfärdade bestämmelser angående ledighet för personal, å vilken krigsavlöningsreglementet är tillämpligt (krigsledighetsbestämmelser) (Sv. förf.-saml. 986/1940). Enligt dessa bestämmelser kan ledighet beviljas bland annat i form av krigspermission, som åtminstone i vissa fall avser att bereda vila och rekreation, eller tjänstledighet. Vid beviljande av krigspermission och av tjänstledighet för enskild angelägenhet av vikt eller för beredande av vila och rekreation i fall, då ledigheten ej är att hänföra till krigspermission, skall såsom allmän regel iakttagas, att av nämnda slag av ledighet för varje tjänstgöringsperiod om två månader sammanlagt må åtnjutas ledighet under högst sex dygn, resdagar oräknade. Den sålunda beräknade ledigheten må sammanslås till längre eller uppdelas på kortare ledighetsperioder. Under krigspermission och tjänstledighet av förut angiven art bibehålles rätt till krigslön och familjebidrag, varjämte viss ersättning för resekostnad utgår.

Tidigare förslag om privilegiering i semesterhänseende av vissa slag av militär tjänstgöring.

Semesterlagen.

I sakkunnigförslaget till semesterlag framhölls, att annan tjänstgöring än repetitionsövning icke syntes kunna privilegieras med hänsyn till den ekonomiska börda, som genom privilegiering ålades arbetsgivarna.

Propositionen i ämnet (nr 286/1938) upptog sakkunnigförslaget med tillägg av de kortvariga landstörmsrepetitions- och landstörmsbefälsövningarna.

Urtima riksdagen 1939/40.

I en motion (nr II: 7) vid urtima riksdagen 1939/40, vilken behandlades i samband med förslag till lag om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m., yrkades, att i nämnda lag skulle införas bestämmelse, att fullgörande av förstärkt försvarsberedskap icke finge

medföra någon minskning av den semestertid och semesterersättning, som eljest skolat tillkomma den inkallade. I andra särskilda utskottets utlåtande (nr 12) i ärendet anfördes, att vid en blivande omarbetning av semesterlagen borde övervägas, i vad mån rätt till semester skulle föreligga jämväl vid annan militärtjänstgöring än sådan, som omförmäldes i semesterlagen, men att motionen icke borde föranleda någon åtgärd. Utskottets förslag bifölls av riksdagen.

Departementspromemoria år 1939 angående ändring av 4 § andra stycket semesterlagen.

I en i slutet av år 1939 inom socialdepartementet upprättad promemoria har ifrågasatts sådan ändring av semesterlagen (4 § andra stycket), att beredskapsövning skulle helt jämiställas med de i lagen redan upptagna värnpliktsövningarna samt att tjänstgöring enligt § 28 mom. 1 och § 36 mom. 2 värnpliktslagen skulle intill fyra månader av varje kvalifikationstid — d. v. s. i allmänhet kalenderår — få tillgodoräknas i semesterhänseende. Detta förslag innebär alltså, att arbetsgivarna skulle utgiva semesterlön eller semesterersättning för högst fyra dagar per kalenderår till hos honom anställda arbetstagare för sådan tid, då de varit inkallade till ifrågavarande slag av militär tjänstgöring.

4 § skulle efter genomförandet av de ifrågasatta ändringarna erhålla följande lydelse (avvikelser från gällande lag kursiverade):

Semester utgår — — mellan parterna.

Rätt till semester föreligger endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar. Härvid skall med dag, å vilken arbete utförts, jämiställas dag, varunder arbetstagaren åtnjutit semester eller varit oförmögen till arbete på grund av olycksfall i arbetet eller sådan sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, eller fullgjort i värnpliktslagen föreskriven repetitionsövning, beredskapsövning, landstormsrepetitionsövning eller landstormsbefälsövning. Med dag, å vilken arbete utförts, skall ock jämiställas dag, varunder arbetstagaren varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen; sådan tjänstgöring må dock endast under högst fyra månader av varje kvalifikationstid anses såsom arbetstid. Dag, under vilken arbetstagaren varit oförmögen till arbete eller fullgjort militär tjänstgöring, må likväl icke räknas honom till godo, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas honom å sådan dag.

I semestern — — däremot inräknas.

Över departementspromemorian hava efter remiss yttranden avgivits av socialstyrelsen, kommerskollegium, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige, de anställdas centralorganisation (Daco) samt kooperativa förbundet. Kommerskollegium har bifogat yttranden från järnkontoret samt Stockholms och Skånes handelskammare ävensom handelskammaren i Göteborg. Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till propositionen sid. 7—11.

1940 års lagtima riksdag.

I en motion (II: 188) yrkades, att tjänstgöring i förstärkt försvarsberedskap skulle räknas som kvalifikationstid för semester. Andra lagutskottet anförde i utlåtande nr 37:

Det i motionen II:188 berörda spörsmålet om rätt att som kvalifikations-tid räkna även den tid, arbetstagare fullgör militärtjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap, förtjänar enligt utskottets mening noggrant övervägande. Frågan uppmärksammades redan vid 1939/40 års urtima riksdag. Andra särskilda utskottet uttalade då såsom önskvärt, att vid en blivande omarbetning av semesterlagstiftningen även övervägdes, i vad mån rätt till semester skulle föreligga jämväl vid annan militärtjänstgöring än sådan som omför-mäldes i semesterlagen. Häremot gjorde riksdagen ej erinran. Vad särskilt angår den beredskapsövning om högst trettio dagar, varom bestämmelser infördes i värnpliktslagen år 1939, synas goda skäl tala för att densamma jämställas med de i semesterlagen redan upptagna värnpliktsövningarna. Om och i vad mån en privilegiering bör ske även av den till tiden obestämda tjänstgöring, till vilken inkallelse kan ske, då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver, kan vara mera tveksamt. För båda dessa fall gäller, att det måste möta betänkligheter att ålägga arbetsgivarna de ökade utgifter, som skulle vara förenade med skyldighet för dem att i mera betydande utsträckning till arbetstagarna utgiva förmåner enligt semesterlagen för tid, då staten utnyttjat de sistnämndas arbetskraft. Å andra sidan kunna givetvis arbetstagare, om de fullgjort en längre tids beredskapstjänst, som de ej få räkna sig tillgodo, komma i en svår situation exempelvis om verksamheten vid den fabrik, där de äro anställda, helt inställs under semestertiden. Tänkbart vore måhända, att staten här trädde emellan. Av vad i utskottets redogörelse här ovan anförts framgår, att viss utredning i ämnet verkställdts inom socialdepartementet. Då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t även i fortsättningen skall ägna uppmärksamhet åt detta invecklade spörsmål, finner utskottet ej skäl föreslå riksdagen att i anledning av motionen II:188 vare sig besluta lagändring eller göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets uttalande.

Framställningar till Kungl. Maj:t år 1941.

Avdelning 5 av svenska textilarbetareförbundet i Göteborg har i skrivelse i april 1941 yrkat sådana ändringar i semesterlagen, att de inkallade erhöles rätt till obeskuren semester och semesterersättning. Enligt nuvarande bestämmelser förlorade de inkallade, som under år 1940 fullgjort militärtjänst, en dags semester för varje månad, under vilken de på grund av inkallelsen varit borta från sitt civila arbete. Beredskapsmännen kommo därigenom i ogynnsammare ställning än de anställda, som icke varit inkallade till militärtjänst. Då semester under år 1941 lämnades vid de företag, där de under år 1940 till beredskapstjänst inkallade vore anställda, kunde dessa komma i den situationen, att de väl finge semester — företagen stängde i regel under den tid semester lämnades — men ej semesterersättning.

I skrivelse den 25 april 1941 har *landsorganisationen i Sverige*, efter att hava erinrat om tidigare förslag rörande beredskapstjänstgöringens — var-med i skrivelsen torde avses tjänstgöring icke blott enligt § 27 utan även enligt §§ 28 och 36 värnpliktslagen — inbegripande under bestämmelserna i 4 § andra stycket semesterlagen, anført:

Anledningen till att framförda förslag om beredskapstjänstgöringens inbegripande under privilegieringen icke lett till några lagstiftningsåtgärder torde ha varit att söka i de invändningar, som ur principiell synpunkt kunnat resas mot att låta semesterlönekostnaden belasta arbetsgivarna. Därest emellertid en lösning av frågan icke anses lämpligen böra ske inom semesterlagstiftningens ram, synes det ofrånkomligt att kompensationsfrågan

genom statens försorg regleras i annan ordning. Landsorganisationen tillmäter denna fråga den praktiska och framförallt psykologiska vikt att en reglering av densamma enligt dess mening icke bör undanskjutas. Den totala kostnaden för en av statsmedel utgående semesterlönkompensation åt de inkallade torde icke heller vara av den storleksordning att frågans reglering på detta sätt kan anses utesluten av statsfinansiella skäl.

Landsorganisationen hemställer, att spørsmålet måtte upptagas till utredning samt förslag framläggas för riksdagen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört bland annat följande.

»Med hänsyn till att inkallelserna till tjänstgöring för rikets skydd under nuvarande brydsamma tider för stora grupper av den manliga befolkningen medfört tyngande bördor, är det ett samhällsintresse av vikt att tillse, att åtgärder vidtagas, i den utsträckning det kan ske, för att förbättra de inkallades förhållanden. Av vad i det föregående anförts framgår, att åtskilliga författningsbestämmelser med sådant syfte tillkommit. Beträffande det under senare år vid olika tillfällen diskuterade semesterspörsmålet har emellertid hitintills någon rättslig reglering icke blivit genomförd.

Otvivelaktigt måste det kännas hårt för en arbetstagarare, vilken varit inkallad till militärtjänst och därigenom måhända orsakats svårt avbräck och avsevärda olägenheter i såväl ekonomiskt som annat hänseende, att han icke kan påräkna semester med åtföljande semesterlön för den tid, under vilken han varit inkallad, medan däremot andra arbetstagarare, som av en eller annan anledning icke tagits från sin dagliga gärning till militärtjänst, ävensom de kvinnliga arbetstagararna komma i åtnjutande av betalad ledighet för motsvarande tid. I detta sammanhang vill jag framhålla, att den ledighet under pågående militärtjänstgöring för vila och rekreation, som utgår jämlikt krigsledighetsbestämmelserna, icke — trots dess omfattning — synes mig kunna jämföras med semester i vanlig mening. Enligt min åsikt måste det anses såsom en gärd av rättvisa mot de inkallade, vilka, om de icke fullgjort militärtjänst, kunnat få tillgodoräkna sig arbetet i sin civila gärning såsom grundande rätt till semester, att inkallelsetiden skall få anses utgöra arbetad tid i semesterlagens mening. Att märka är emellertid, att en bestämmelse av sådant innehåll skulle hava den innebörden, att ifrågavarande förmån icke skulle tillkomma andra än dem, som på grund av semesterlagens regler kunna intjäna semester, d. v. s. dem, som vid tiden för inkallelsen voro anställda. Undantagna bleve enskilda företagare, vissa familjemedlemmar m. fl. Rättvisan synes mig fordra, att i detta sammanhang viss med semesterersättning jämförlik ekonomisk gottgörelse för inkallelsetiden utgives även till sådana personer, vilka icke i enlighet med vad nyss anförts erhålla semesterlön eller ersättning därför. Under nämnda tid har staten nämligen haft att sörja för de inkallade, och staten har i anledning därav i viss mån intagit en ställning jämförbar med en arbetsgivares. Jag återkommer till detta ersättningspörsmål i det följande.

Närmast behandlas nu det fall, att semesterlagen är tillämplig å den inkallade. Härvid synas skilda slag av tjänstgöring böra behandlas på olika sätt. Såvitt angår beredskapsövning enligt värnpliktslagens terminologi, d. v. s. tjänstgöring jämlikt § 27 mom. 2 a under högst 30 dagar, synes densamma vara helt jämförlig med de i 4 § andra stycket semesterlagen redan nu upptagna militära övningarna. Ifrågavarande slags övning lärer förty böra införas i sistnämnda lagrum, varav följer, att semester för sådan tid eller ersättning därför skall bekostas av arbetsgivarna. En lagändring av angivna innehåll synes emellertid icke kunna beräknas få någon nämnvärd ekonomisk betydelse. Det må nämnas, att inkallelser till sådan tjänstgöring, varom nu är fråga, icke förekommit vare sig under år 1940 eller under år 1941.

Vad däremot angår inkallelser jämlikt § 28 mom. 1 och § 36 mom. 2 värnpliktslagen hava sådana som bekant företagits i avsevärd utsträckning. För egen del anser jag det icke böra ifrågakomma att lägga den ekonomiska bördan av de semesterförmåner, som belöpa å dylik inkallelsetid, på arbetsgivarna. Staten synes mig i stället böra svara därför. Med hänsyn till de tekniska svårigheter, som skulle uppkomma, därest semesterlön eller ersättning för sådan lön skulle gäldas av statsmedel med för envar arbetstagare enligt semesterlagens regler individuellt uträknat belopp, synes det nödvändigt att beträffande semester för tid, för vilken arbetstagaren blir berättigad till semesterlön eller ersättning därför på den grund, att ifrågavarande slag av militär tjänstgöring fullgjorts, fastställa ett enhetligt belopp för nyssnämnda lön eller ersättning. Med beaktande av höjden å de genomsnittslöner för arbetare inom olika verksamhetsgrenar, som enligt lönestatistisk årsbok för Sverige 1939 utgått under nämnda år, anser jag mig böra föreslå, att nu ifrågavarande lön och ersättning skola utgå med tio kronor för dag.

I anslutning till det anförda föreslår jag bestämmelser av innebörd, att semester jämte semesterlön samt i förekommande fall semesterersättning skola utgå enligt semesterlagens bestämmelser, dock med modifikation dels, såsom nyss nämnts, beträffande semesterlönen eller semesterersättningens belopp, dels ock därutinnan, att utbetalning av lönen eller ersättningen, i den mån den belöper å inkallelsetid, icke skall ske genom arbetsgivaren utan i den särskilda ordning Konungen bestämmer.

Bestämmelser i ämnet synas vara av den art, att de icke lämpligen böra införas i semesterlagen utan i en särskild författning. Denna torde icke böra givas tillämpning beträffande annan inkallelsetid än sådan, som förekommit under år 1940. I lagens 1 § synes böra stadgas, att, om arbetstagare, å vilken semesterlagen äger tillämpning, under nyssnämnda år varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen — även till den del tjänstgöringen kan hava varit av frivillig natur — dylik tjänstgöring skall, med iakttagande i övrigt av föreskrifterna i semesterlagen, jämsättas med sådan privilegierad militärtjänstgöring, varom förmåles i 4 § andra stycket sistnämnda lag, därvid dock förut angivna särskilda regler rörande beloppet av semesterlön och semesterersättning samt ordningen för utbetalning därav skola iakttagas. Lämpligt synes mig vara, att länsstyrelserna anförtros uppgiften att verk-

ställa dessa utbetalningar. Uppgifterna rörande fullgjord tjänstgöring av angivet slag synas, efter framställning från de inkallade, böra genom de militära myndigheternas försorg tillställas dem. De inkallade få därefter begära ersättning hos vederbörande länsstyrelse samt därvid såsom verifikation å inkallelsetiden överlämna militärmyndighetens uppgift. Närmare föreskrifter rörande de övriga handlingar, som torde erfordras till styrkande av framställt ersättningskrav, främst beträffande anställningsförhållandet, synas böra upptagas i de av Konungen utfärdade bestämmelserna. — Det må nämnas, att, om annan kvalifikationstid än kalenderåret är bestämd, t. ex. den 1 maj till och med den 30 april, för de månader av år 1940, som ligga i tiden före senast tilländalupna kvalifikationstid, i angivna exempel januari—april 1940, semesterersättning skall utgå i stället för ledighet med lön.

Jag återkommer nu till frågan om viss ersättning för inkallelsetid under år 1940 även till sådana jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen inkallade personer, vilka icke jämlikt bestämmelserna i 1 § erhålla semesterlön eller ersättning därför. Under förutsättning att inkallelsen haft icke alltför kort varaktighet, t. ex. minst 90 dagar, synes mig lämpligt, att en ersättning — motsvarande semesterersättning — utgår av statsmedel. Inkallelsetid i olika omgångar torde böra få sammanläggas. För varje tidrymd av 30 dagar som inkallelsen sammanlagt varat synes ersättning böra utgå med tio kronor. I det fall, varom här är fråga, skall sålunda endast ersättning utgå. Beträffande utbetalning av dessa ersättningar torde i huvudsak samma regler böra gälla som i fråga om de ersättningar av statsmedel, vilka skola utgå jämlikt 1 §. Föreskrifter i ämnet synas böra få utfärdas av Konungen. Bestämmelser av nu omfördälda innehåll hava upptagits i 2 § av den särskilda lagen.

Därest bestämmelser, motsvarande de nu föreslagna, skulle komma att utfärdas även beträffande tjänstgöring under år 1941, torde böra tillses, att tjänstgöringstid under år 1940, för vilken ersättning icke utgått, får tagas med i beräkningen vid uppskattning av ersättning för år 1941.

Med hänsyn till att s. k. första tjänstgöring för värnpliktiga under år 1940 i stor utsträckning fullgjorts efter inkallelse jämlikt § 28 mom. 1 värnpliktslagen synes erforderligt att i förevarande lag göra ett allmänt undantag av innebörd, att vad i lagen stadgas skall beträffande värnpliktig, tillhörande årsklass 1939 eller 1940 eller årsgrupp 1940, äga tillämpning allenast i den mån av honom fullgjord militär tjänstgöring överstiger 180 dagar. Bestämelse härom har intagits i 3 §.

Den nya lagen synes böra träda i kraft omedelbart.

Slutligen vill jag i detta sammanhang framhålla, att det synes mig önskligt att en utredning verkställes rörande samordnande i möjligaste mån av de ekonomiska förmåner av skilda slag, som utgå till de inkallade.»

Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran.

Enligt 4 § andra stycket lagen om semester föreligger rätt till semester endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räk-

ning utfört arbete å minst sexton dagar. Under vissa omständigheter skall emellertid frånvaro från arbetet jämföras med arbetad tid. Som dylik privilegierad tid räknas bland annat i värnpliktslagen föreskriven repetitionsövning, landstomsrepetitionsövning och landstomsbefälsövning.

I den nu till behandling föreliggande propositionen föreslås ändrad lydelse av 4 § andra stycket semesterlagen av innebörd, att med nyssnämnda värnpliktsövningar likställas sådan beredskapsövning om högst trettio dagar, varom bestämmelser år 1939 infördes i § 27 mom. 2 a värnpliktslagen. Därjämte framlägges i en särskild lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m. förslag till sådana bestämmelser, att jämväl den tjänstgöring, till vilken inkallelse under år 1940 skett jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen — inkallelse då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver — i semesterhänseende räknas som arbetad tid. Den ekonomiska bördan av de å dylik inkallelsetid belöpande semesterförmånerna skall emellertid enligt förslaget ej bäras av arbetsgivarna utan av staten, varjämte för alla arbetstagare semesterlön eller semesterersättning för nu avsedd kvalifikationstid skall fastställas till ett enhetligt belopp av tio kronor för semesterdag (1 §). Vidare innebär förslaget, att även de, som icke enligt bestämmelserna i 1 § äga utfå semesterlön eller ersättning därför — i huvudsak sådana personer å vilka semesterlagen ej är tillämplig — beredas mot semesterersättning svarande gottgörelse av statsmedel för den tid under år 1940, då de jämlikt nyssnämnda lagrum i värnpliktslagen varit inkallade till tjänstgöring, under förutsättning dock att denna tid uppgått till minst nittio dagar (2 §). I syfte att förhindra att s. k. första tjänstgöring för värnpliktiga, vilken under 1940 i stor utsträckning fullgjorts efter inkallelse jämlikt § 28 mom. 1 värnpliktslagen, skall tillgodoräknas som kvalifikationstid i nu angivna hänseenden föreslås slutligen ett undantagsstadgande av innebörd, att lagen beträffande värnpliktiga, tillhörande årsklass 1939 eller 1940 eller årsgrupp 1940, skall äga tillämpning allenast i den mån av honom fullgjord militär tjänstgöring överstiger 180 dagar (3 §).

Vad till en början angår den beredskapsövning under högst trettio dagar, varom numera stadgas i värnpliktslagen, anser utskottet, i likhet med föredragande departementschefen, denna vara helt jämförbar med de i 4 § andra stycket semesterlagen redan nu upptagna militära övningarna. Med hänsyn härtill får utskottet tillstyrka förslaget om sådan ändring av detta lagrum, att även nämnda beredskapsövning i semesterhänseende räknas som arbetad tid.

Under nu rådande utrikespolitiska läge hava stora grupper av den manliga befolkningen jämlikt § 28 mom. 1 och § 36 mom. 2 värnpliktslagen inkallats till ofta långvarig tjänstgöring för rikets skydd. Enligt utskottets mening är det en angelägenhet av synnerlig vikt, att åtgärder i största möjliga utsträckning vidtagas för att förbättra förhållandena för dessa inkallade, vilka hava att bära den tyngsta bördan av den av vårt land uppehållna försvarsberedskapen. Att så sker måste bland annat ur psykologisk synpunkt tillmätas den största betydelse för vidmakthållandet av de inkallades försvarsvilja.

Vid bedömandet av förevarande semesterspörsmål beträffande dem, som jämlikt nyssnämnda båda lagrum inkallats till militärtjänstgöring, anser utskottet åtskillnad böra göras mellan det fall, att semesterlagen är tillämplig å de inkallade, eller så ej är förhållandet. Vad angår förstnämnda fall må framhållas, att det måste anses obilligt, att en arbetstagare, vilken varit inkallad till militärtjänstgöring och därigenom måhända tillfogats avsevärd ekonomisk förlust, vid återgång till sitt civila arbete icke kan påräkna semester med semesterlön för tjänstgöringstiden, medan däremot de, som av någon anledning ej varit inkallade, komma i åtnjutande av ledighet med bibehållen lön för motsvarande tid. De arbetstagare, som fullgjort en längre tids beredskapstjänst, kunna givetvis komma i en svår ekonomisk situation i de mycket vanliga fall, då verksamheten vid de företag där de äro anställda helt inställes under semestertiden, varigenom de komma att sakna möjlighet till arbetsinkomst för denna tid. Visserligen äga de inkallade jämlikt krigsledighetsbestämmelserna rätt att under pågående militärtjänstgöring erhålla viss ledighet för vila och rekreation, men denna ledighet anser utskottet icke vara av den art, att den i allo motsvarar semester i vanlig mening. Med hänsyn till det anförda finner utskottet, i likhet med departementschefen, att det måste anses som en gärd av rättvisa mot de inkallade, vilka, om de icke fullgjort militärtjänst, kunnat få tillgodoräkna sig arbetet i sin civila gärning såsom grundande rätt till semester, att den militära tjänstgöringstiden skall få anses utgöra arbetad tid i semesterlagens mening. Den ekonomiska bördan av de å tjänstgöringstiden belöpande semesterförmånerna synes emellertid ej böra åvila arbetsgivaren, utan staten torde i stället, såsom i propositionen föreslagits, böra svara för densamma.

Vad åter angår frågan om viss mot semesterersättning svarande gottgörelse till sådana inkallade, å vilka semesterlagen icke är tillämplig, har inom utskottet ifrågasatts, huruvida hithörande spörsmål lämpligen borde lösas efter samma riktlinjer som frågan om semester för inkallade arbetstagare. Emellertid anser utskottet det vid genomförandet av en lagstiftning, som medför rätt för arbetstagare att av statsmedel erhålla ersättning för inkallelsetiden, ur rättvisesynpunkt vara ofrånkomligt att tillerkänna även dem, å vilka semesterlagen ej är tillämplig, motsvarande förmån. Utskottet finner sig alltså böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, att jämväl nu ifrågavarande inkallade av statsmedel erhålla mot semesterersättningen svarande ekonomisk gottgörelse för inkallelsetid under år 1940. Detsamma synes, såsom i propositionen föreslagits, böra gälla även sådana inkallade, å vilka semesterlagen väl är tillämplig men vilka på grund av dess bestämmelser icke skulle komma i åtnjutande av semesterlön eller ersättning därför enligt 1 § i förevarande lagförslag.

Genom den nu föreliggande propositionen bringas semesterfrågan för de inkallade till en lösning allenast i vad avser tjänstgöringstid under år 1940. Av departementschefens uttalanden i propositionen framgår emellertid, att Kungl. Maj:t torde komma att taga under övervägande frågan om semesterersättning åt inkallade jämväl för tjänstgöringstid efter år 1940. Utskottet ut-

går från att det invecklade spörsmålet om semester för inkallade i hela dess vidd härvid upptages till förutsättningslös omprövning. Departementschefen har vidare framhållit önskvärdheten av att en utredning verkställes rörande samordnande i möjligaste mån av de ekonomiska förmåner av skilda slag, som utgå till de inkallade. Utskottet, som delar denna departementschefens åsikt, förutsätter, att en sådan utredning snarast kommer till stånd. Skäl tala enligt utskottets mening även för vidtagandet av en mer omfattande utredning angående åtgärder över huvud taget till lindrande av de inkallades bördor. I avvaktan på resultatet av den i propositionen antydda utredningen finner emellertid utskottet ej skäl föreligga för riksdagen att för närvarande, på sätt i motionen I: 244 yrkats, i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning av hithörande spörsmål.

Enligt förslaget skall till arbetstagare, å vilken semesterlagen äger tillämpning, utgå semesterlön eller ersättning därför för inkallestiden med tio kronor för semesterdag; samma dagsbelopp har även förordats beträffande övriga ersättningsberättigade. I likhet med departementschefen finner utskottet avgörande vikt böra tillmätas de praktiska skäl, som tala för fastställandet av ett enhetligt belopp för nyssnämnda arbetstagare, i stället för en regel av innebörd, att semesterlön eller ersättning för sådan lön skulle för envar arbetstagare uträknas individuellt efter semesterlagens regler. Beträffande storleken av ett sådant enhetligt belopp finner utskottet skäl ej föreligga att frångå vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit. Av vad sålunda anförts framgår, att utskottet icke kan biträda det genom motionerna I: 243 och II: 338 framlagda förslaget, att beloppet i viss utsträckning skulle bestämmas i förhållande till försörjningsbördan.

I motionen II: 337 har framhållits, att enligt förslaget till lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m. även den, som oaktat han varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen komme i åtnjutande av fulla semesterförmåner från arbetsgivaren, av statsmedel erhöles semesterersättning för tjänstgöringstiden. Med anledning härav har i motionen yrkats införande i lagen av bestämmelser i syfte att förhindra dylik dubbelersättning. Enligt utskottets mening tala starka skäl ur principiell synpunkt för det i motionen framlagda förslaget. Emellertid skulle bestämmelser av nu avsedd innebörd medföra avsevärda kontrollsvårigheter. Vissa andra olägenheter torde även vara förenade med ett genomförande av förslaget; härutinnan må särskilt erinras, att i de fall då semesterlönen eller ersättningen därför från den enskilde arbetsgivaren understiger det av statsmedel utgående beloppet om tio kronor, arbetstagaren skulle komma i en missgynnad ställning. Med hänsyn härtill anser sig utskottet icke utan närmare utredning av frågan kunna förorda bifall till det i motionen framställda yrkandet. Utskottet förutsätter emellertid, att hithörande spörsmål uppmärksammas i samband med utarbetandet av bestämmelser om semester för militär tjänstgöringstid efter år 1940.

I övrigt har det genom propositionen framlagda förslaget till lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m. icke givit anledning till erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte antaga de genom förevarande proposition framlagda lagförslagen;

B. att motionerna I: 243, II: 337 och II: 338, i den del de hänvisats till behandling av utskottet, måtte anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt; samt

C. att motionen I: 244, i den del den hänvisats till behandling av utskottet och i den mån den icke blivit besvarad genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 juni 1941.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Hagman, Tamm, Forslund, Linnér, Holstenson, Nils Elowsson* och *Näslund*;

från andra kammaren: herr *Hage*, fröken *Andersson*, herr *Hermansson*, fru *Johansson*, herrar *Barnekow, Larsson* i Östersund, *Lundgren* och *Norup*.

Reservationer:

1) av herrar *Norman, Hagman* och *Tamm* samt fröken *Andersson*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Enligt 4 § andra stycket lagen om semester — — — lika med utskottet — — — böra svara för densamma.

Beträffande semesterlörens eller semesterersättningens belopp anser utskottet visserligen principiella skäl tala för att denna bestämmas för envar arbetstagare individuellt enligt semesterlagens regler. Med hänsyn till de praktiska svårigheter, som härav i vissa fall skulle uppstå, finner utskottet emellertid vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit böra godtagas. Då arbetstagaren genom förevarande lagstiftning principiellt sett bör försättas i samma ekonomiska situation som om han ej varit inkallad till militärtjänstgöring, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till det i motionerna

I: 243 och II: 338 framställda yrkandet, att semesterlönens eller semesterersättningens belopp i viss utsträckning skulle bestämmas i förhållande till försörjningsbördan.

Vad åter angår det framlagda förslaget om viss mot semesterersättning svarande gottgörelse av statsmedel åt sådana inkallade, å vilka semesterlagen icke är tillämplig, anser utskottet detta spörsmål sakna samband med lagstiftningen om semester för arbetstagare. Den i propositionen föreslagna ersättningen åt dessa inkallade torde närmast vara att anse som en ökning av deras avlöningsförmåner. I och för sig skall icke bestridas, att en sådan ökning i många fall kan vara av behovet påkallad. Utskottet anser det emellertid betänkligt att utan behovsprövning av statsmedel utbetala belopp av den storleksordning, varom här är fråga. Den ersättning, som genom de föreslagna bestämmelserna utgives till nu ifrågavarande inkallade, är i de fall, då de inkallade befinna sig i goda ekonomiska omständigheter, helt onödig, i andra fall åter, där verkligt hjälpbehov föreligger, ofta till ringa nytta. Med hänsyn härtill kan utskottet icke godtaga propositionen i denna del.

Utskottet anser i stället, att verkligt effektivt stöd bör givas dem, som genom beredskapstjänsten kommit i ekonomiskt trångmål. Åtgärder i sådan riktning synas snarast möjligt böra tagas under övervägande. Med hänsyn härtill får utskottet hemställa om bifall till det i motionen I: 244 framställda yrkandet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning snarast möjligt om enhetliga och effektiva åtgärder för att lindra de olägenheter i såväl ekonomiskt som annat hänseende, som inkallelserna till militärtjänst förorsakat stora grupper av den manliga befolkningen, samt framläggandet av de förslag vartill utredningen kan föranleda.

I motionen II: 337 har framhållits, att enligt förslaget till lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m. även den, som oaktat han varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen komme i åtnjutande av fulla semesterförmåner från arbetsgivaren, av statsmedel erhöles semesterersättning för tjänstgöringstiden. Med anledning härav har i motionen yrkats införande i lagen av bestämmelser i syfte att förhindra dylik dubbelersättning. Enligt utskottets mening tala starka skäl ur principiell synpunkt för det i motionen framlagda förslaget. Emellertid skulle bestämmelser av nu avsedd innebörd medföra avsevärda kontrollsvårigheter. Vissa andra olägenheter torde även vara förenade med ett genomförande av förslaget; härutinnan må särskilt erinras, att i de fall då semesterlönen eller ersättningen därför från den enskilde arbetsgivaren understiger det av statsmedel utgående beloppet om tio kronor, arbetstagaren skulle komma i en missgynnad ställning. Med hänsyn härtill anser sig utskottet icke utan närmare utredning av frågan kunna förorda bifall till det i motionen framställda yrkandet. Utskottet förutsätter emellertid, att hithörande spörsmål uppmärksammas vid den av utskottet här ovan förordade utredningen angående de inkallades förhållanden.

I övrigt har det genom propositionen framlagda förslaget till lag om

semester för viss militär tjänstgöringstid m. m. icke givit anledning till erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte bifalla det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester;

B. att riksdagen, med förklarande att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m. icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

om semester för viss militär tjänstgöringstid m. m.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Har arbetstagare, å vilken lagen om semester äger tillämpning, under år 1940 varit inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, skall, med iakttagande i övrigt av vad i förstnämnda lag stadgas, sådan tjänstgöring jämsställas med militär tjänstgöring, varom i 4 § andra stycket semesterlagen förmåles. I fråga om månad, för vilken arbetstagaren äger åtnjuta semesterlön eller ersättning därför på den grund, att tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen jämsställas med tid, då arbete utförts för arbetsgivarens räkning, skall dock sådan lön eller ersättning utgå av statsmedel med tio kronor samt utbetalas i den ordning Konungen bestämmer.

2 §.

Vad i 1 § stadgas skall beträffande värnpliktig, tillhörande årsklass 1939 eller 1940 eller årsgrupp 1940, äga tillämpning allenast i den mån av honom fullgjord militär tjänstgöring överstiger 180 dagar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

C. att riksdagen, i anledning av motionen I: 244, måtte i skriftelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning snarast möjligt om enhetliga och effektiva åtgärder för att lindra de olägenheter i såväl ekonomiskt som annat hänseende, som inkallelserna till militärtjänst försakat stora grupper av den manliga befolkningen, samt framläggandet av de förslag, vartill utredningen kan föranleda; samt

D. att motionerna I: 243, I: 244, II: 337 och II: 338, i den del de hänvisats till behandling av utskottet, måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt.

2) av herr *Linnér*, som anfört:

De värnpliktiga, som fullgöra beredskapstjänstgöring, hava på ett helt annat sätt än andra medborgare fått bära tyngden av försvarsberedskapen. För åtskilliga av dem har tjänstgöringen medfört allvarliga ekonomiska svårigheter, vilka understundom torde sträcka sina verkningar långt utöver tjänstgöringstiden. Det är därför i hög grad angeläget att staten, i den mån dess tillgångar det medgiva, lämnar de till beredskapstjänst inkallade ekonomisk gottgörelse.

Den nu föreliggande propositionen fyller på intet sätt detta syfte. Det oaktat kommer den att medföra en utgift, som beräknas — visserligen efter en ytterst lös uppskattning — till 20 miljoner kronor. Därjämte bryter förslaget på viktiga punkter med principerna i 1938 års semesterlag.

Vad här anmärkts gäller icke förslaget angående ändrad lydelse av 4 § i semesterlagen.

På grund av vad sålunda anförts hemställas, att riksdagen måtte besluta *dels* att antaga förslaget till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 17 juni 1938 (nr 287) om semester,

dels att i övrigt avslå den föreliggande propositionen,

dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning snarast möjligt om enhetliga och effektiva åtgärder för att lindra de ekonomiska olägenheter, vilka genom beredskapstjänstgöringen åsamkats de värnpliktiga, som fullgjort sådan tjänstgöring.

3) av herrar *Näslund* och *Barnekow*.